

לבאר עפמשייכ בד"ה וירד העיט תרנ"ח וז"ל (בקיצור קצת): קה"ק הוא בחי פנימיות הכתר כו' ונמשך מפנימיות הכתר לחו"ב כו' למל' ובבחי זו נק' המל' קה"ק כו' הכוונה על אור בחי פני הכתר שבמל'. עכ"ל. — ובהגהות הרח"ו בזהר שם (ח"ג קסא, ב) פי' קה"ק ותמן הוא לבא — היכל הז' דבריאה (שהוא כנ"ל בסש"ב) ותמן לבא — מלכות. ולהעיר מלקו"ת סד"ה שבת שבתון וביאורו.

בד"ה וירד העיט תרנ"ח: סה"מ תרנ"ח ע' כא ואילך. ובהגהות הרח"ו בזהר שם (ח"ג קסא, ב): בזהר שם: "עד דמטא לאתר דאקרי קדש הקדשים, דבי' כלא, ותמן הוא לבא שרייא"; ובהגהות הרח"ו שם: "קדש הקדשים — היכל הז' דבריאה", "לבא — מלכות". מלקו"ת סד"ה שבת שבתון וביאורו: דרושי יוהכ"פ ע, ב ואילך; עא, א ואילך.

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ישכר דוב בהרה"ח ר' יונה ז"ל

נלביע ז"ך אייר היתשע"א

זוגתו מרת מרים ב"ר אלתר מרדכי ז"ל

נלביע ראש חודש שבט היתשע"א

ווייס

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' משה אהרן צבי וזוגתו מרת העניא רבקה רות

ולזכות בניהם ובתם

שלום אליעזר, מנחם מענדל, יונה מרדכי וחנה פערל

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

ווייס

שלוחי כ"ק אדמו"ר בשערמאן אוקס, קאליפורניא

שימלא השי"ת את כל משאלות לבבם לטובה בגו"ר

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה בכל אשר יפנו

ולנחת רוח יהודי חסידותי מכל יוצאי חלציהם

מתוך הרחבה ובשמחה וטוב לבב

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

מאמרי

ויאמר גו' מחר חודש; בחודש השלישי ה'תשל"ט

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

ב

בי"ה, בי שבט תשי"ח
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה לשאלתו במכתבו, במ"ש בקונטרס ומעין סוף מאמר ה' דקה"ק
הוא הלב וכו' ובתניא שהוא חב"ד.

הנה לפרק תניא זה מסומן שם בקוני על אתר. ומועתק בזה מה
שהעירותי בקונטרס ומעין הני"ל – שהו"ל זה עתה במהד"ת. ומשם מובן
הנראה לפע"ד בזה.

בודאי יודיע בפרטיות מהנעשה בשבועות האחרונים ובעיקר בהנוגע
לאחינו הספרדים שי שבכחב"ד.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א
א. קווינט, מזכיר

והיכל קדה"ק הוא הלב: לכאורה צ"ע דבס"ב פני"ב, שמציין תיכף
אחי"ז, כתב דהיכל קדה"ק הוא חב"ד. וכן הוא בע"ח שער כסה"כ. ובכ"מ. ויש

ב

מצילום האגרת. נדפסה ב"מענה מלך" ח"ב ע' 126.

ומועתק בזה מה שהעירותי בקונטרס ומעין .. במהד"ת: קה"ת, תשי"ח. – וראה שם, בסוף
הקונטרס, הערות וציונים לע' 74.

והיכל קדה"ק הוא הלב: בקונטרס ומעין שם: "כי הנה אות ה' שהוא חיות כל העולמות
נקרא שכינה לפי שיוורת ומתלבשת בבי"ע, וכמ"ש (שמות כה. ח) ועשו לי מקדש ושכנתו
בתוכם, היינו שבהיכל קדה"ק ה' עיקר הגילוי ומשם נמשך הארתה להחיות כל העולם, וכמו
עד"מ חיות הנשמה המחיה את הגוף עיקר השראתה הוא בהלב, ומשם נמשך לכל רמ"ח אברים,
והיכל קדה"ק הוא הלב של כל העולם, כמ"ש בזהר (ח"ג קסא. ב) ע"כ ה' בו השראת השכינה,
וכן בהיכל קדה"ק דבריאה יצירה ועשי' כמ"ש בס"ב פנ"ב". – ובס"ב שם (עג, א ואילך):
"וכמ"ש בזהר וע"ח שהשכינה שהיא מלכות דאצ"י במלכות דבריאה מתלבשת בהיכל ק"ק דבריאה
שהיא חב"ד דבריאה .. ובהתלבשות מלכות דאצ"י במלכות דבריאה מתלבשת בהיכל ק"ק דיצי'
שהוא חב"ד דיצירה .. וכן בדרך זה ירדה השכינה ונתלבשה בהיכל ק"ק דעשיה .. ומלכות
דאצ"י' מלובשת במלכות של כל עולם פרטי יורדת ומתלבשת בהיכל ק"ק שהוא חב"ד
שבעולם שלמטה ממנו במדרגה כו".

בע"ח שער כסה"כ: שער מו; ושם – בארוכה – שד' רגלי הכסא "הם בהיכל ק"ק ..
ההיכל ז' דבריאה", ו"היכל זה כולל .. כחב"ד דבריאה".

כס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה
חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה ויאמר לו יהונתן גו' שנאמר בהתוועדות מוצאי ש"פ
במדבר מבה"ח וער"ח סיון; וד"ה בחודש השלישי שנאמר בהתוועדות אור לג' סיון
ה'תשל"ט (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעור "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"א אייר, ה'תשנ"ט,

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

דפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

(ד) מובא מסי' זהרי חמה דנשמת אלי' היי מלאך מעיקרו ולכן אין ביד אלי' לחדש חדיית ולכן לא נאמר אלי' פתח, משא"כ בבני"א שמורגל בזהר וכו' ר"ש פתח וכיו"ב. ומקשה ממרז"ל פתח אלי' ואמר (בהקדמת התיקונים).

מענה: הנ"ל הוא בזה"ח להקדמת הזהר בתחלתה. ומסיים שם: ואין להקשות ממ"ש בתי' פתח אלי' כו' שאין לשם שום חידוש בתורה אלא סוד היחוד כו' ועוד יש לשום הפרש כשאומר פלוני פתח או פתח פלוני כו'. — ועיין פרדס להרמ"ק שכי"ד פייג"ד.

(ה) מובא מכתהאריז"ל דאשה אינה באה בגלגול. וקשה לו דבכמה נשים ארז"ל דבאו בגלגול.

מענה: כן הוא בשער הגלגולים הקדמה ט והקדמה כ. ובספר הלקוטים עה"פ דור גוי והארץ לעולם עומדת. ומסיים בשה"ג דיכולה לבוא בסוד העבור ואח"כ להתגלגל ג"כ. או מלכתחילה בגלגול לסבת בעלה, וכמרומו בכתוב אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו (זח"ב קו, א).

תוכן המאמרים

ויאמר לו יהונתן גו', מוצאי ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון, ה'תשל"ט
מעלת קבלת התורה לגבי קודם מ"ת — תחתונים יעלו למעלה, ועד לדירה בתחתונים, ע"י הגילוי דאנכי הוי אלקיך, ובאופן דלאמר, שחוזר ונמשך ע"י לימוד התורה דכל אחד מישראל.
ענין זה מתחיל בר"ח סיון, שבו נשלמה ההכנה למ"ת, לאחרי הקדמת הענין דמחר חודש, הביטול דיפקד מושבך (ע"ד הביטול דהקדמת נעשה לנשמע), שעי"ז נעשה הגילוי דמולד הלבנה, „ביום הזה“.

בחודש השלישי, אור לג' סיון, ה'תשל"ט

בעשה"ד נאמר דברים פשוטים — כיון שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ע"י קיום התומ"צ בענינים הכי פשוטים.
התחלת הנתנית כח לזה — בר"ח סיון, „ביום הזה“, אור וגילוי באופן שמראה באצבעו ואומר זה. ועי"ז ויסעו מרפידים — נסיעה ממעמד ומצב של רפיון ידים; ויבואו מדבר סיני גו' נגד ההר — הר סיני, התגלות אה"ר, ושנאה לאוה"ע, עוז לנה"א ותושי' לנה"ב.
וכל זה באופן דנזכרים ונעשים ע"י הלימוד בתורה בענינים אלו.

ל"קיצור תניא" של כ"ק אדמו"ר הצ"צ, פ"ו: "אלא שהקליפות הן נחלקות לשתי מדריגות, המדריגה התחתונה היא ג' קליפות הטמאות ואין בהם טוב כלל (ר"ל בעצמותם אבל בבחי' גלות בו יש חיות .. ניצוץ .. כו') ומהם נמשכות נפשות או"ה כו'": "ר"ל בעצמותם כו' — בא לתרץ, דאם אין בהם טוב כלל, א"כ איך נתהוו ומאין נמשך קיומן. וז"ל בד"ה פדה בשלום דשנת [ה]עת"ר***: מ"ש בסש"ב דבגקה"ט אין בהם טוב כלל, אין הכוונה שאין בהם שום ניצוץ כלל, שהרי א"א להיות קיום שום דבר בלי איזה ניצוץ טוב (הגם שקיומם הוא מהמקיף מ"מ בהכרח שיהי' בהם איזה ניצוץ כו'), רק שהניצוץ הוא שנתרחק ונחשך כ"כ עד שהוא כמו רע כו', והיינו שאין בו שום הרגש אלקי כלל וכלל כו' עכ"ל. וכ"ה ג"כ שם ד"ה נר חנוכה***. וראה גם אג"ק ח"א אגרת יד. ובכ"מ.

פרדס להרמ"ק שכי"ד פייג"ד: ושם — אודות אלי', ומעלתו על שאר המלאכים כו'. וראה גם לקמן (במילואים) אגרת ועש"ק פרשת קדושים תהיו, ה'תשכ"ה (נדפסה בקונטרס לל"ג בעומר תשע"ה).

דאשה אינה באה בגלגול .. בשער הגלגולים הקדמה ט: הובא גם באג"ק ח"י אגרת ב'תקעז (ס"ע יג).

עה"פ דור גוי והארץ לעולם עומדת: קהלת א, ד.
בכתוב אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו: משפטים כא, ג.

** המשך תער"ב ח"ב פשע"ד (ע' תשט).
*** דשנת עת"ר — סה"מ עת"ר ע' קמג ואילך.

בס"ד. מוצאי ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון, ה'תשל"ט

(הנחה בלתי מוגה)

ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך¹. וידוע דיוק רבותינו נשיאינו בזה², שב' התיבות ונפקדת ויפקד הם משרש אחד, אע"פ שפירושה הפכי, שהרי ונפקדת הוא ענין של זכרון (ונזכרת), ואילו יפקד מושבך הוא ענין של היפך הזכרון, ענין של חסרון, שמושבך יהי' חסר, כיון שלא ישב בו, כפירוש המפרשים³ [ולהעיר, שעד"ז הוא גם במ"ש מחר חודש, שהענין דר"ח הוא כמ"ש⁴ החודש הזה לכם, כזה ראה וקדש⁵, באופן שמראה באצבעו על הלבנה ואומר זה, ואילו מחר חודש פירושו שנמצאים בערב ר"ח, שאז הוא (לא רק מינוט הלבנה, אלא) העלם הלבנה]. וכן ישנו הדיוק הידוע⁶, מהו הענין בזה בעבודת ה', שהרי ידוע שכל עניני התורה יש בהם הבכך והמסקנא וההוראה בנוגע לעבודת האדם לקונו. ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁷ שכל דבר שיהודי רואה או שומע יש בו הוראה בעבודתו לקונו, ועאכו"כ בענין של תורה, ועאכו"כ בענין שנאמר בהפטרה הבאה לאחרי קריאת התורה, ובאמירת ברכה, וכל ענינים של עילוי שישנם בנוגע לאמירת ההפטרה, שזהו ענין שבציבור והוראה לציבור.

(ב) **והנה** כללות הענין דר"ח (החודש הזה לכם) קשור גם ובמיוחד עם מ"ש⁸ בחודש השלישי גו' ביום הזה גו', כדאיתא בגמרא⁹, כתיב הכא ביום הזה, וכתיב התם החודש הזה לכם, מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח, והיינו, שנוסף על כללות ענינו של חודש השלישי, חודש סיון, שבו ניתנה תורה, כדברי הגמרא¹⁰ שענין נתינת התורה בנוגע לחדשים קשור עם ירחא תליתאי, שייך ר"ח סיון במיוחד למ"ת, כהמשך הכתוב (בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני) ויסעו מרפידים ויבואו

ועוד.	1) שמואל-א כ, יח.
6) ראה סה"מ עת"ר שם.	2) ראה ד"ה ויאמר לו יהונתן תרל"א,
7) כתר שם טוב הוספות סימן רכג ואילך.	תרנ"ח, עת"ר (סה"מ תרל"א ח"א ע' שלו.
וש"נ.	תרנ"ח ע' קצט ואילך. עת"ר ע' פז).
8) יתרו יט, א.	3) פרש"י, רד"ק ומוצ"צ עה"פ.
9) שבת פו, ב.	4) בא יב, ב.
10) שם פח, א.	5) מכילתא ופירש"י עה"פ. ר"ה כ, א.

מענה: שני חילוקים בדבר: א) בתניא לא נחית לחילוקי המדר"י דאימה ויראה כו'. ב) בלקוטי הש"ס מדבר במקום פעולת היראה, שאם היא באופן שארכבותיו דא לדא נקשן אזי נקי זיע, אם פועלת כוונת בשכלו והבנתו אזי נקי אימה כו'. בתניא מדבר במקום הולדת ומציאות המדה. ועייגי"כ תניא פ"ט.

ב) שם פל"ח: ולא שדבקות המח' ושכל האדם בו ית' היא מצד עצמה למעלה מדבקות קיום המצות מעשיות בפו"מ כו' ההארה אינה שווה בבחי' צמצום והתפשטות, ולכאורה היינו הך.

מענה: מצד עצמה קאי על דבקות, ולא על מחשבה ושכל דסמך ליי. ויובן החילוק, ע"י דוגמא מדבקות שהם למעלה זה מזה, והם: דבקות ע"י אכילה לשם שמים, דבקות ע"י אכילת קרבן, דבקות דלעת"ל דאין שם לא אכילה ולא שתי' ונהנין וניזונין מזיו השכינה (ברכות יז, א). או, בכללות יותר: דבקות ע"י א) בכל דרכיך דעהו. ב) ע"י והלכת בדרכיו (עיינן סוטה ספ"ק. רמב"ם דעות ספ"א). ג) מסנ"פ בפו"מ.

משא"כ במצות וכוונתן גופא שבכולן הדבקות מצ"ע שווה בהן.

ג) אם לאו"ה יש להם נפה"א.

מענה: ראה תניא ספ"א ורפ"ב דאין להם. ולהעיר מתוד"ה אין (ע"ז ה, א). ועייגי"כ בס' קצורים לתניא ע' קמ"ה שיטה ט' ואילך.

שם פ"ח: ג, ב ואילך; ושם, ש"אין ערך ודמיון כלל בין הארת והמשכת אור א"ס ב"ה שהוא פנימיות רצונו ית' בלי הסתר פנים ולבוש כלל המאירה ומלובשת במצות מעשיות ממש .. לגבי ההארה והמשכת אור א"ס ב"ה המאירה ומלובשת ככוונת המצות מעשיות שהאדם מתכוין בעשייתן כדי לדבקה בו ית' ע"י קיום רצונו .. ולא שדביקות המחשבה ושכל האדם בו ית' היא מצד עצמה למעלה מדביקו' קיום המצות מעשיו בפועל ממש .. אלא מפני שזהו ג"כ רצונו ית' לדבקה בשכל ומחשבה וכוונת המצות מעשיו .. והארת רצון העליון הזה המאירה ומלובשת ככוונה זו היא גדולה לאין קץ למעלה מעלה מהארת רצון העליון המאירה ומלובשת בקיום המצות עצמן במעשה ובדבור בלי כוונה כגודל מעלת אור הנשמה על הגוף .. ואף שבשתייהן במצוה ובכוונתה מלובש רצון אחד פשוט בתכלית הפשיטות בלי שום שינוי וריבוי ח"ו ומיוחד במהותו ועצמותו ית' בתכלית היחוד, אף על פי כן ההארה אינה שווה בבחינת צמצום והתפשטות.

בכך דרכיך דעהו: משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. שו"ע אדה"ז שם סקניו ס"ב.

והלכת בדרכיו: תבוא כח, ט.

מתוד"ה אין (ע"ז ה, א): ושם: "אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף. וא"ת מ"מ יכלו ע"י עובדי כוכבים שיהו מולידים, ואומר הר"ר אלחנן דנשמות של ישראל ושל עובדי כוכבים אינן בגוף א". וראה גם אג"ק ח"ח אגרת ב'רצב (הערה ד"ה כל נשמתא). ובכ"מ.

בס' קצורים לתניא ע' קמ"ה* שיטה ט' ואילך; ושם (ע' קמג — ב'הערות וציונים" של רבינו

(* קמ"ה: כ"ה בכתי"ק. ואולי צ"ל: קמ"ג.

וכן תהי' לנו, לכל אחד ואחת בתוככי כלל ישראל, שיהיו הימים האלה נזכרים ונעשים, באופן דכל יומא ויומא עביד עבידתי⁷¹, והיינו, שע"י הזכירה כדבעי, יהיו חוזרים ונעשים כל הענינים שהיו בר"ח סיון בפעם הראשונה, ועד"ז בשני בו ובשלישי בו ובימי ההכנה שלאח"ז עד לזמן מתו תורתנו, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז, כיון שישנו הציווי וההבטחה דמעלין בקודש⁷², ילכו מחיל אל חיל⁴³. ונעשית נתינת התורה בפועל, ועד לתורתו של משיח, שיבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל (כמ"ש הרמב"ם⁷³), והיתה להוי' המלוכה⁷⁴, ובמהרה בימינו ממש, כביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

מדבר סיני ויחן שם ישראל נגד ההר¹¹, הר סיני, שאז היו בני' מוכנים כבר לקבל את התורה. ובפרט ע"פ המבואר במדרש¹² שכאשר ויחן שם ישראל נגד ההר, ויחן לשון יחיד, כאיש אחד בלב אחד, אמר הקב"ה, הרי השעה שאתן לכם תורתי, והיינו, שויחן שם ישראל היתה ההכנה הכללית מצד המקבל לקבל את התורה (אע"פ שלאח"ז היו גם הכנות פרטיות, כפי שנתפרשו ונימנו בפסוקים ובמדרשי חז"ל פעולות בני' שהיו בימים שביין ר"ח סיון עד זמן מתן תורתנו בחג השבועות¹³).

והנה נוסף על הדיוק הידוע במ"ש ויסעו מרפידים לאחרי שנאמר באו מדבר סיני, אע"פ שויסעו מרפידים הי' בפשטות לפני שבאו מדבר סיני (במעמד ומצב דויחן שם ישראל נגד ההר)¹⁴, ישנו גם הדיוק במאמר של רבינו הזקן ד"ה בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני¹⁵ (וכן בתו"ח¹⁶ ואוה"ת¹⁷ ובדרושי הנשיאים שלאח"ז), שדוקא כאן נאמר סתם ביום הזה, ולא פי' באיזה יום, רק חז"ל דרשו שהוא בר"ח (כנ"ל), אף שלכאורה הי' הכתוב יכול לומר בפירוש שזה הי' בר"ח, ומזה מובן שכאן נוגע הענין דביום הזה, שדוקא אז הי' הענין דויחן שם ישראל נגד ההר, שעיי"ז הי' יכול להיות הענין דמ"ת. ועד"ז בנוגע לכללות הענין דמ"ת וזמן מתן התורה, כפי שממשיך אח"כ¹⁸ שאיתא בגמרא¹⁹ הלשון האי יומא דקא גרים, אע"פ שקיים אברהם אבינו ע"ה את כל התורה כולה עד שלא ניתנה²⁰, וכמ"ש²¹ וישמור משמרת מצוותי חוקותי ותורותי, הן תושב"כ והן תושבע"פ²² (שהרי אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי²², ולימודו הי' באופן שמביא לידי מעשה²³), ובודאי לימד ג"כ ליצחק בנו, ויצחק לימד ליעקב ובניו, ומה חידוש נתחדש בנתינתה בהאי יומא דמ"ת [ובפרט כשרואים מה הם הענינים שניתנו בשעת מ"ת ובתחילתו, במעמד הר סיני, באמירת עשה"ד, שלכאורה הם דברים פשוטים²⁴, כולל גם דברים פשוטים במובן שכבר נהגו בהם לפני"ז, ועד שכמה מהם כלולים בשבע המצוות שנצטוו בני נח, שבזה נכלל כל

(73) הל' מלכים ספי"א.

(74) עובדי' א, כא.

(71) זח"ג צד, ב.

(72) ברכות כח, א. וש"נ.

הוספה

א

[היתשי"א-ב:]

האברך הווי"ח איי"א כו' מו"ה גרשון שי'

שלום וברכה

במענה על מכתבו בשאלותיו

א) בתניא פי"ג כתב "יראת הרוממות במוחו", ובלקוטי הש"ס להאריז"ל על מס' מו"ק פי' מרז"ל באימה ביראה ברתת ובזיע, דאימה היא במוח ויראה בלב.

א

מצילום כתי"ק. נדפס בקובץ צרפת-פרצת גליון כב (כ"ח סיון — ג' תמוז תשס"ב) ע' 240 ואילך; גליון נג (ג' תמוז תשע"ח) ע' 253 ואילך.
בתניא פ"ג: ז, ב; ושם: "כי השכל שבנפש המשכלת כשמתבונן ומעמיק מאד בגדולת ה' .. נולדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות במוחו ומחשבתו לירא ולהתבושש כו".
ובלקוטי הש"ס להאריז"ל על מס' מו"ק: הובא גם באג"ק ח"ד אגרת אי"א (וראה שם הערה 2). ח"ט אגרת ביתרנד (ע' מ). ובכ"מ.
מרז"ל באימה ביראה ברתת ובזיע: ברכות כב, א. מו"ק טו, א.

(18) בד"ה משה ידבר — תו"א שם סז, ד.

(19) פסחים סח, ב.

(20) משנה סוף קידושין. יומא כח, ב.

(21) תולדות כו, ה.

(22) יומא שם.

(23) קדושין מ, ב.

(24) ראה גם לקו"ת במדבר יב, ג. סה"מ

תקס"ב ח"ב ע' תמה.

(11) יתרו שם, ב.

(12) ויק"ר פ"ט, ט. דא"ז פ' השלום.

(13) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סוסתצ"ד.

(14) נתבאר במאמר שלאח"ז — ד"ה

בחודש השלישי דג' סיון (לקמן ע' 11 ואילך).

(15) תו"א יתרו טו, סע"ג ואילך.

(16) שם רנד, א.

(17) שם ע' תשעג.

העולם כולו גם לפני מ"ת, וגם לאחר מ"ת בנוגע לאומות העולם]. ומבאר במאמר¹⁵, שלהבין למה נקרא ר"ח בכתוב בלשון ביום הזה, יובן בהקדים ענין מעלת קבלת התורה, אף שגם קודם מ"ת היו כמה צדיקים והאבות כו'.

ג) והביאור בזה, דהנה, בנוגע להר סיני (עליו נאמר ביום הזה גו' ויחן שם ישראל נגד ההר) אמרו רז"ל²⁵ שירדה שנאה לעכו"ם עליו, שענין זה כולל השנאה והמיאוס לכל עניני העולם. וענין זה נעשה ע"י התורה²⁶, שנקראת עוז ותושי', כפירוש המדרש²⁷ (שנתבאר במאמרי חסידות²⁸) שנותנת עוז ליהודי ביהדותו, ובלשון החסידות: עוז לנפש האלקית, שזהו"ע תוקפא דנשמתא²⁹, והיא גם תושי' לצד השני, לנפש הבהמית וחלקו בעולם, ששם נעשה מעמד ומצב דמתשת כחו של אדם³⁰. וזהו מה שפעל מ"ת בהר סיני, כי, עד אז היתה הגזירה שעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה, ומ"ת פעל שעליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה³¹, ובאופן דאני המתחיל (כי כל ההתחלות קשות³²), כמ"ש³³ וירד הוי' על הר סיני, והתחלה זו נתנה הכח לביטול הגזירה, ועד שיוכלו לפעול גם שתחתונים יעלו למעלה, היינו, שבהיותם תחתונים נעשים במעמד ומצב דעליונים, ובלשון הידוע: לעשות לו ית' דירה בתחתונים³⁴, שענין הדירה הוא שבה נמצא הדר בדירה בכל עצמות³⁵, ועד שנמצא שם גם בזמנים שבהם הוא בלי לבושים, שזהו הענין דלא יכנף עוד מוריק³⁶, כמבואר בתניא³⁷ שכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מ"ת. וזוהי הנתינת כח לכל אחד מישראל בכל המקומות ובכל הדורות כולם, שיהי' אצלו עוז ותושי', עוז לנפש האלקית, ותושי' לנה"ב וגופו וחלקו בעולם. וזהו²⁶ ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום³⁸, שע"י התורה שנקראת עוז, אין עוז אלא תורה³⁹, הנה ה' יברך את עמו

ד) וכל ענינים אלו נזכרים ונעשים⁵⁶, ע"י העסק בתורה בענינים אלו, כמארז"ל⁵⁷ כל העוסק בתורת כו' מעלה עליו הכתוב כאילו כו' (גם עשה ענין זה). וכדוגמת מה שמצינו בנוגע ללימוד הלכות בית המקדש — שבו נעשית עבודת הקרבנות, שענינה קירוב כל הכחות כו'⁵⁸, קירוב לרזא ומקורא ושרשא, ועד לקירוב לא"ס ב"ה ממש (כמבואר בדרושי יום ההילולא יו"ד שבט⁵⁹), והרי זהו תוכן כללות הענין דתומ"צ — שהקב"ה אמר ליחזקאל ועל ידו לכל אחד מישראל, שכאשר יעסקו בלימוד הלכות בית הבחירה ובנין המקדש, מעלה אני עליהם כאילו בנו⁶⁰ [וכיון שהקב"ה הוא כל יכול, הנה ממעלה אני עליכם כאילו כו' הרי זה נמשך גם בפועל ממש בבנין ביהמ"ק השלישין], ועד"ז בנוגע ללימוד הענינים דמ"ת בכל דור ודור וכל יום ויום, ועאכו"כ בהאי יומא דקא גרים⁶¹, זמן מתן תורתנו, ומזה מובן גם בנוגע לימי ההכנה למ"ת, החל מר"ח, וגם בימי התשלומין, עד י"ב בסיון ועד בכלל, שע"ז פועלים שלאח"ז נמשך הענין דמ"ת במשך כל השנה כולה, ובאופן שבכל יום ויום אומרים בברכת התורה נותן התורה, לשון הוה⁶². וענין זה מתבטא גם בקיום המצוות (כיון שהלימוד מביא לידי מעשה⁶³), שקיום המצוה אינו באופן דמצות אנשים מלומדה⁶⁴ (אע"פ שגם אז יוצא י"ח קיום המצוה), כיון שלימוד התורה הוא באופן שכל יום יהיו בעיניך חדשים⁶⁵, ולימוד מביא לידי מעשה — מעשה חדש, ולכן לא שייך שיהי' באופן דמלומדה, כיון שעושה זאת בתענוג הכי גדול, כמו שעושה זאת בפעם הראשונה. וע"ז נעשה אצלו מעמד ומצב של חירות, בדוגמת מ"ש במ"ת חרות על הלוחות⁶⁶, אל תיקרי חרות אלא חירות⁶⁷, חירות משעבוד מלכיות⁶⁸, חירות מיצה"ר⁶⁹, ועד לחירות מכל ענינים הבלתי רצויים שנימנו שם⁷⁰.

(56) אסתר ט, כח. ראה רמ"ז בספר תיקון שובבי"ם. הובא ונתבאר בספר לב דוד ג. להחיד"א פכ"ט.
(57) מנחות קי, א.
(58) ראה ספר הבהיר סי' מו (קט). רקאנטי בראשית ד, ג. תצוה כט, יח. של"ה ריא, ב. בחיי ויקרא א, ט.
(59) ד"ה באתי לגני השי"ת פ"ב (סה"מ השי"ת ע' 113).
(60) תנחומא צו יד. וראה לקו"ש ח"יח ע' 412. וש"נ.
(61) פסחים סח, ב.
(62) ראה לקו"ת תוריע כג, א. סוכות פא, ג.
(63) קדושין מ, ב.
(64) ישעי' כט, יג. וראה תניא פל"ט.
(65) פרש"י יתרו יט, א. תבוא כו, טז.
(66) תשא לב, טז.
(67) ראה אבות פ"ו, ב. עירובין נד, א. שהש"ר פ"ח, ו.
(68) ראה שמור' פמ"א, ז. ויקר' פ"ח, ג. בסופו.
(69) ראה זהר חדש צו, ב.
(70) מקומות שצויינו בהערות 67-69.

(25) שבת פט, א.
(26) ראה תו"א שם טז, סע"א ואילך. קט, ובכ"מ.
(27) ראה מכילתא דרשב"י יתרו פ"ט, טז.
(28) תו"א שם טז, סע"א ואילך.
(29) ראה זח"א קפ, ב. קמ, ב.
(30) סנהדרין כו, ב.
(31) שמור' פ"ב, ג.
(32) מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה.
(33) יתרו יט, כ.
(34) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.
(35) ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
(36) אוה"ת בלק ע' תקצז. המשך תרס"ו ע' ה.
(37) ישעי' ל, כ.
(38) פל"ו.
(39) תהלים כט, יא.
(40) ראה מכילתא בשלח טו, ב. ספרי ברכה לג, ב. מכילתא דרשב"י יתרו פ"ט, טז.

נקראת עוז ותושי³⁹, עוז לנפש האלקית ותושי לנפש הבהמית⁴⁰, שזוה"ע תוקפא דנשמתא⁴¹, שהו"ע עוז לנה"א, וקשור גם עם חולשא דגופא⁴¹, שהו"ע תושי לנה"ב, להתיש כחה כו'. אך יש גם הפירוש דתושי מלשון כח וחוזק⁴², והיינו, שאמיתית בריאות ושלמות הגוף הוא דוקא עי"ז שנעשה תחילה טפל לנשמה, ואח"כ הולך מחיל אל חיל⁴³ עד שמתבטל ממציאותו לגמרי, שאינו מציאות בפני עצמו, אלא רק כמו כלי לנשמה (כמבואר בכ"מ). וכללות הענין בזה, שתחילת העבודה היא באופן של אתכפיא, ועד שנעשה הענין דאתהפכא, וכמ"ש⁴⁴ בכל לבבך, בשני יצריך⁴⁵, והיינו, שנעשה אצלו מעמד ומצב דלבי חלל בקרבי⁴⁶, ולמעלה מזה, ומצאת את לבבו נאמן לפניך⁴⁷ [כפי שנאמר בנוגע לאחד הי' אברהם⁴⁸, שממנו נמשך ענין האהבה המסותרת בכל אחד מישראל שהיא ירושה לנו מאבותינו⁴⁹, ופועלת סוכ"ס שיהי' לבו נאמן לפניך], שזוהי תכלית השלימות בהפיכת היצה"ר עד שנקרא טוב מאד⁵⁰.

ג) **ולאחרי** כללות ההכנה שבר"ח סיון, בחודש השלישי גוי' ביום הזה גוי', ראש חודש של ירחא תליתאי, שבו ניתנה אוריין תליתאי לעם תליתאי ע"י תליתאי⁵¹ (משה רבינו, כמ"ש⁵¹ זכרו תורת משה עבדי), באה ההכנה בפרטיות בכל הימים שלאח"ז, כפי שמבאר רבינו הזקן בשו"ע שלו⁵² (באופן של פס"ד להלכה בפועל בכל מקום ובכל זמן) הפרטים שבדבר, עד לסיום הסימן: ויהיו נכונים ליום השלישי שהוא שבת שבו ניתנה התורה, דלכו"ע בשבת ניתנה תורה⁵³, שבשבת כל מלאכתך עשו⁵⁴, אע"פ שגם אז ישנו הענין דעבודת יום השבת, אלא שזוהי עבודה הכי נעלית, ועד לעבודה מתוך תענוג, ועד לשלימות התענוג ברעוא דרעוין⁵⁵ שבחותם וסיום יום השבת.

(39) ראה מכילתא דרשב"י יתרו פי"ט, טז.
 (40) ראה סנהדרין כו, ב. תו"א יתרו שם, ה"ה.
 (41) סע"א ואילך. קט, א ואילך.
 (42) ראה זח"א קפ, ב. קמ, ב.
 (43) ראה גם אוה"ת יתרו ס"ע תשעט ואילך.
 (44) לשון הכתוב — תהלים פד, ח.
 (45) ואתחנן ו, ה.
 (46) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.
 (47) תהלים קט, כב. וראה תניא פ"א.
 (48) ראה מכילתא דרשב"י יתרו פי"ט, טז.
 (49) ראה סנהדרין כו, ב. תו"א יתרו שם, ה"ה.
 (50) יחזקאל לג, כד.
 (51) תניא פי"ח. ועוד.
 (52) ב"ר פ"ט, ז. ועוד.
 (53) מלאכי ג, כב.
 (54) או"ח סתצ"ד ס"כ.
 (55) שבת פו, ב.
 (56) מכילתא ופרש"י יתרו כ, ט. טוש"ע או"ח סש"ו ס"ח. שו"ע אדה"ז שם סכ"א.
 (57) ראה זח"ב פח, ב. וראה המשך תרס"ו ע' תשיר.

בשלוש [ששלוש הוא כלי המחזיק ברכה⁴⁰, ברכתו של הקב"ה], פי' ב' שלום, כמארז"ל⁴¹ כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, כמ"ש⁴² או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי [וע"ד מ"ש⁴³ שלום שלום לרחוק ולקרוב], שלום בפמליא של מעלה הוא בנוגע לנה"א, ושלום בפמליא של מטה הוא בנוגע לגופו ונפשו הבהמית ואפילו חלקו בעולם.

ד) **אמנם** עדיין צריך להבין⁴⁴, דלכאורה, כיון שהיתה גזירה בין עליונים ותחתונים, הרי זה מורה על החילוק שישנו בין עליונים ותחתונים, עד לחילוק שלא בערך, ועד שלולי אני המתחיל לא יכול להיות הענין שעליונים ירדו למטה ותחתונים יעלו למעלה, וא"כ, איך אפשר שע"י התורה יהיו נעשים ישראל וקוב"ה כולא חד⁴⁵, ביחד עם ענין הדירה בתחתונים שפועלים ישראל ע"י אורייתא.

אך עז"נ⁴⁶ אנכי הוי' אלקיך, היינו, שההתחלה של מ"ת היא בתיבת אנכי, דקאי על עצמות ומהות דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ⁴⁷, ובחי' אנכי נמשכת אח"כ בהשתלשלות דד' אותיות שם הוי' (אנכי הוי'), צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות⁴⁸, להיות בבחי' הוי', מלשון מהוה⁴⁹ ומחי' ומקיים, ועד שנעשה אלקיך, כחך וחיותך⁵⁰. ועד שע"ז נעשה הענין דהוצאתיך מארץ מצרים, שמוציאים את כל אחד מישראל וכל בני מכל סוגי מיצרים וגבולים, כולל גם המיצר וההגבלה שיש עליונים ויש תחתונים, שמצד ענינם הם אינם יכולים לכאורה להתערב באופן שהעליונים ירדו והתחתונים יעלו ועד שיהיו מציאות אחת, כפי שהי' במעמד הר סיני שכל המציאות וכל העולם הי' באופן שצפור לא צווח כו' שור לא געה⁵¹, ובכל מקום שמעו את הקול יוצא

(40) סוף עוקצין.
 (41) סנהדרין צט, ב. וראה לקו"ת מטות פה, ג ואילך.
 (42) ישע"י כז, ה.
 (43) שם נז, יט. וראה לקו"ת שמע"צ פג, ד.
 (44) ראה גם תו"א שם, ב: "אך להבין כיצד הוא העוז של התורה ליתן כח לנפש האלקית ולהתיש כח גשמיות הגוף וחומריותו, הלא גם התורה נתלבשה בענינים גשמיים כו'".
 (45) ראה זח"ג עג, א.
 (46) יתרו כ, ב. וראה גם תו"א שם: "אמנם הנה נודע כי מקור התורה ויסודה .. מאא"ס ב"ה בעצמו ובכבודו .. אורייתא וקוב"ה כולא חד. והנה עיקר קבלת התורה הוא מ"ש בעשרת הדברות .. אנכי".
 (47) ראה לקו"ת פינחס פ, ב.
 (48) ראה לקו"ת בשלח בתחלתו.
 (49) פרס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט.
 (50) תניא שעהיוה"א רפ"ד.
 (51) ראה לקו"ת שלח מ, ג. בלק עג, ג. ר"פ ראה.
 (52) שמו"ר ספכ"ט.
 (53) ראה זח"ג עג, א.

אנכי הוי' אלקיך⁵². אלא שענין זה הי' רק לפי שעה, ואח"כ הנה ע"י לימוד התורה פועלים בנ"י ענין זה כפי שהי' במ"ת בפעם הראשונה.

והענין בזה, דהנה, בהקדמה למ"ת נאמר⁵³ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. ומדייק בזה רבינו הזקן⁵⁴, דלכאורה מלת לאמר אין לה הבנה, ואינה כמו כל לאמר שבמקרא שפירושה לאמר לזולתו, משא"כ בעשה"ד אי אפשר לפרש כך, שהרי כל ישראל היו במעמד הר סיני, וכדאיתא בפרדר"א⁵⁵ שכל הנשמות שהיו עד אז ושהיו לאח"ז, כל הנשמות של בנ"י, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימין⁵⁶, של כל הדורות כולם, היו כולם בשעת מעשה, וא"כ מהו ענין לאמר, לומר לאחרים. אך הפירוש בזה, שבמ"ת ניתן הכח לבנ"י לאמר ולדבר את דברי התורה באותו אופן שנאמרו בסני, כמארז"ל⁵⁷ מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע. ואין פלא בכך (לא נפלאת היא⁵⁸) שתובעים זאת מיהודי ונותנים לו כח על זה ועושה כך, כי, בכל שעה שקורא ושונה, אזי הקב"ה קורא ושונה כנגדו⁵⁹, כמו בפעם הראשונה במעמד הר סיני. ואז ישנו גם הענין דאנכי גו', היינו שלימוד התורה הוא באופן שמתחיל מבחי' אנכי שבנפשו, שזוהי נקודת היהדות שבו, שהיא חלק אלקה ממעל ממש⁶⁰, ועד לשרשה ומקורה בעצמות ומהות, ואח"כ נמשכת בו בסדר השתלשלות דד' אותיות שם הוי', צמצום והתפשטות כו', ועד שנעשה אלקיך, ששולט בכל הכחות כולם, והיינו, שבכל כחותיו ובכל עניניו, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך⁶¹, ה"ה מתחבר ונעשה חד עם אנכי הוי' אלקיך כפשוטו, עצמות ומהות, וא"כ מובן שנעשה אצלו מעמד ומצב דהוצאתיך מארץ מצרים, שיוצא מכל מיצרים וגבולים. ואח"כ נמשך מלימוד התורה גם במעשה (כיון שהלימוד מביא לידי מעשה), שהוא העיקר⁶², בעבודתו הגשמית בחלקו בעולם (לאחרי שפועל תחילה בגופו ונפשו הבהמית, ע"י נפשו האלקית כו') ובכל העולם, ועד לענינים פשוטים, שהם רוב (וכל) עניני עשרת הדברות.

(52) ראה תקו"ז תכ"ב (סד, ב). שמו"ר
 פ"ה, ט. תנחומא שמות כה. וראה תניא פל"ו.
 (53) יתרו כ, א.
 (54) תו"א שם סז, ב.
 (55) פמ"א. וראה גם תנחומא יתרו יא.
 שמו"ר פכ"ח, ו. זח"א צא, א.
 (56) נצבים כט, ט"י.
 (57) ברכות כב, א.
 (58) שם ל, יא.
 (59) תדא"ר רפ"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתרלד.
 (60) תניא רפ"ב.
 (61) ואתחנן ו, ה.
 (62) אבות פ"א מ"ז.

אך בשביל זה יש צורך שיהי' הקב"ה עוזרו²⁶. ולכן, הנה נוסף לכך שכללות הענין דמ"ת הי' באופן דאני המתחיל²⁷, כמ"ש²⁸ וירד הוי' על הר סיני, היתה עוד לפני"ז ההתעוררות והנתינת כח מלמעלה, החל מר"ח סיון, שנאמר עליו ביום הזה, כמשנתל"ז²⁹ שיום היינו אור וגילוי, כמ"ש³⁰ ויקרא אלקים לאור יום. ובפרט ביום הזה, שהענין דהיום הוא באופן של זה, שמראה באצבעו ואומר זה.

ואזי ויסעו מרפידים³¹, בחי' רפיון ידים³². והענין בזה, דהנה, גם כשישנם ענין הידים דקדושה עם כל הענינים שנכללים בזה, ובכללות, יד ימין הו"ע מצוות עשה, ויד שמאל הו"ע מצוות לא תעשה, יכול להיות בזה ענין של רפיון, ולכן צ"ל ויסעו מרפידים, לצאת מהמעמד ומצב של רפיון ידים. וע"ד שמצינו בדרושי ר"ה³³ שישנו מעמד ומצב שהמלאכה (דברה"ע) היא באופן של רפיון ידים, והיציאה ממעמד ומצב זה היא ע"י התעוררות חדשה שנעשית ע"י כללות העבודה דר"ה, שע"י נעשה בר"ה יחוד חדש, ונמשך אור גדול ביותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה (כמבואר באגה"ק³⁴), שמאיר ומהוה ומחי' ומקיים את כל השנה כולה (ביחד עם ההכנה שיש בשנה זו על כל השנים הבאים לאח"ז). וזהו גם מ"ש ביום הזה וגו' (ולאח"ז) ויסעו מרפידים, שאמיתית הענין דויסעו מרפידים, שזוהי הנסיעה האמיתית מהמעמד ומצב דרפיון ידים, נעשה לאחרי הגילוי דביום הזה.

ועי"ז נעשה אח"כ הענין דויבואו מדבר סיני (וענין זה פעל סו"ס ויחן שם ישראל נגד ההר). והענין בזה, דהנה, עיקר ענינו, תפקידו ושליחותו של הר סיני הוא, שבו ניתנה תורה. ושני ענינים בזה, הענין דהר (הר סיני), כדאיתא בגמרא³⁵ שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, שהו"ע התגלות האהבה רבה כו'³⁶, והענין דסיני (הר סיני), כדאיתא בגמרא³⁷ (ובפרטיות יותר במדרשים³⁸) בנוגע לחמשה שמות שנקראו להר זה, מאי הר סיני, הר שירדה שנאה לאוה"ע עליו, שזוהי השנאה לכל עניני העלם והסתר כו'. ומזה נמשך בעבודה בפועל הענין שהתורה

(27) תנחומא ורא טו. שמו"ר פי"ב, ג.
 (28) יתרו יט, כ.
 (29) ד"ה ויאמר לו יהונתן פ"ה (לעיל ע'⁹).
 (30) בראשית א, ה.
 (31) ראה תו"א שם סז, ריש ע"ד.
 (32) ראה סנהדרין קו, א.
 (33) סידור עם דא"ח רמה, ד ואילך.
 (34) ס"ד.
 (35) שבת פח, א.
 (36) ראה תו"א מגילת אסתר צח, ד.
 (37) שם פט, א.
 (38) שמו"ר פ"ב, ד.

וזהו כללות החידוש דמ"ת, דאע"פ שלפנ"ז הי' כבר לימוד התורה וגם באופן המביא לידי מעשה, הנה כל זה הי' באופן שלפני ביטול הגזירה, שכל מה שנפעל הי' רק בתחתונים, ועד לתכלית השלימות דתחתונים, אבל לא באופן שבהיותם תחתונים הרי הם נעשים במעמד ומצב של עליונים, שזהו מה שנתחדש במ"ת, שהי' אמנם באופן דאני המתחיל, אבל לאח"ז נעשה הדבר באופן דלאמר, שכל אחד מישראל יכול לפעול זאת בכחו כו'.

(ה) **וענין** זה מתחיל כבר בר"ח סיון, בחודש השלישי גו' ביום הזה, לאחרי ההכנה וההקדמה דמחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך. דהנה⁶³, ענינו של ר"ח הוא מולד הלבנה, שהוא גילוי אוא"ס ב"ה, ולכן נקרא ביום הזה סתם, כי יום היינו אור וגילוי, כמ"ש⁶⁴ ויקרא אלקים לאור יום, ובפרט ביום הזה, שענין היום (אור וגילוי) הוא באופן שמורה באצבעו ואומר זה (כזה ראה וקדש). אך ההכנה ההקדמה לזה היא ע"י שלפנ"ז ישנו מעמד ומצב של ביטול, עד לביטול לגמרי באופן דיפקד מושבך, שזהו העלם והסתר הלבנה לגמרי (באופן שלית לה מגרמא כלום⁶⁵) קודם רגע המולד. וביטול זה מביא מיד ברגע שלאח"ז (כפי שרואים בפועל) את החידוש האמיתי ברגע הראשונה של מולד הלבנה, שהו"ע יחוד סיהרא ושמשא⁶⁶, ולאח"ז הולך ומוסיף ואור, ועד לתכלית השלימות דקיימא סיהרא באשלמותא⁶⁷, שקשור גם עם השלימות של כל העולמות כולם. וזהו⁶⁸ גם מ"ש ויאמר לו יהונתן גו', שיהונתן רומז על שם הוי' [כי, ג' אותיות הראשונות דיהונתן הם ג' אותיות ראשונות דשם הוי', ונתן מורה על ה' אחרונה דשם הוי' כפי שכלולה מיו"ד ויו"ד מיו"ד, שעולים ת"ק (שזהו גם הענין דמהלך ת"ק שנה בין השמים והארץ⁶⁸), הגימטריא דנתן⁶⁹], וזהו מה שהקב"ה עוזרו⁷⁰ לדוד להיות במעמד ומצב דיפקד מושבך, שע"י יהי' אצלו הענין דונפקדת, ע"י שאול⁷¹ מרחובות הנהר⁷². ודוגמתו בישראל, שמונין ללבנה⁷³ [כידוע

שדיבור אנכי כולל כל מצוות עשה, ולא יהי' לך כולל כל מצוות לא תעשה, ועד כפי שנכללים בתיבה הראשונה, אנכי¹⁶, ועד שנכללים באות הראשונה דתיבה הראשונה¹⁷ עם הניקוד שלה (קמץ אל"ף אָ), שזהו הר"ת דאנכי, שכולל כל עשה"ד וכל עניני התורה כולה. ואע"פ שהענינים שבעשה"ד הם דברים פשוטים, היתה צריכה להיות הכנה ארוכה ע"י גלות מצרים ויציאת מצרים עם כל הענינים הגדולים שנפעלו אז, וגם זה לא הי' מספיק לגמרי, אלא לאח"ז היו כמה מסעות, ויסעו ויחנו¹⁹, שהלכו והתקרבו לעניני מ"ת, וגם זה לא הספיק עדיין, עד לענין דויחן שם ישראל נגד ההר, כאיש אחד בלב אחד²⁰, והיינו, שהחני' נגד ההר פעלה אצל בני" את האפשריות והמציאות של יחוד ואיחוד באמיתיות, עד שחנייתם היתה באופן דויחן לשון יחיד (יחיד דייקא, לא רק אחד), כאיש אחד בלב אחד, והיינו, שאע"פ שהיו אז ששים ריבוא מישראל, ששלימותם היא במספר זה דוקא²¹, ובמיוחד לקבלת התורה, כדאיתא במדרש²² אילו היו ששים ריבוא מישראל חסר אחד היתה מתעכבת ח"ו נתינת התורה וקבלת התורה, מ"מ, ביחד עם ההתחלקות הכי גדולה במספר, היתה אצלם גם אחדות אמיתית, ואדרבה, אחדות זו נעשתה אצלם העיקר, עד שתורת אמת אומרת על זה ויחן לשון יחיד. ודוקא אז — וידבר אלקים את כל הדברים האלה וגו'.

(ב) **ומבואר** בזה, שהענינים הפשוטים הקשורים עם עוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, בהם דוקא היא התאווה העליונה שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים²³, שמחד גיסא, הרי זה למעלה מכל ענינים של מדידה והגבלה, שלכן לא שייך בזה ענין של קושיא, כפתגם הידוע של רבינו הזקן²⁴, ולאידך גיסא, הרי זה נמשך בתחתון שאין תחתון למטה ממנו²⁵, שלכן הרי זה קשור עם קיום התורה ומצוותי' בענינים הכי פשוטים.

16) ראה זח"ב פה, ב.
17) ראה פנים יפות פ' יתרו. וראה לקו"ש
חכ"ה ע' 382. וש"נ.
18) ראה גם אגרות קודש אדמו"ר
מהור"י צ"ח ע' קמו.
19) ראה (לדוגמא) בשלח יג, כ.
20) מכילתא ופרש"י יתרו יט, ב.
21) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו
ח"ב ע' תלז ואילך.
22) מכילתא שם, יא.
23) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.
ובכ"מ.
24) אוה"ת בלק ע' תקצז. המשך תרס"ו
ס"ע י ואילך.
25) תניא שם.
26) ראה סוכה נב, ב.

63) ראה תו"א שם, סע"ג.

64) בראשית א, ה.

65) זח"ב רטו, א. ועוד.

66) ראה ד"ה ויאמר לו יהונתן תרל"א

ותרנ"ח שבהערה 2 (סה"מ תרל"א שם ס"ע

שמב ואילך. תרנ"ח ע' קפג). וראה ד"ה הנ"ל

עת"ר (סה"מ עת"ר ע' צו).

67) זח"א קנ, א. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

68) חגיגה יג, א.

69) מאורי אור אות י סעיף נד.

70) סוכה נב, ב.

71) לשון הכתוב וישלח לו, ז.

72) עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות)

פ"ד.

73) סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. וראה תו"א

ותו"ח שם.

הפירוש בזה⁷⁴, שע"ז מקבלים ההשפעה הפנימית מהשמש (לא רק השפעה חיצונית, כמו הענין דממגד תבואות שמש⁷⁵, ששייכת לכל העולם כולו, שזהו מה שאוה"ע מונין לחמה), אלא שהשפעה פנימית זו אי אפשר לקבל מהשמש עצמה, כי אם כשנמשכת באמצעות הלבנה (כמובא שם כמה דוגמאות לדבר), וע"ז נמשך לישראל הפנימיות והעיקר והעצם דשמש הוי', ע"י המגן דאלקים⁷⁶, ועתידים להתחדש כמותה⁷⁷, שע"י הביטול עד לאופן דיפקד מושבך, נעשה אצלם הענין דונפקדת, עד לעולם הזכרון, ובתכלית השלימות, ככל פרטי הלשונות דיעלה ויבוא יגייע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרונו.

וזהו גם ענין הביטול דהקדמת נעשה לנשמע⁷⁸ שהוצרך להיות במעמד הר סיני, שע"ז נעשה הגילוי דאנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולאח"ז תעבדון את האלקים על ההר הזה⁷⁹, באופן דבחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם⁸⁰. ועד שזוכים לקיום היעוד⁸¹ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש, ע"י משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העם כולו⁸², ובשמחה ובטוב לבב.

74 ראה אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. י. ב.
75 ברכה לג, יד.
76 תהלים פד, יב. וראה תניא שעהיוה"א פ"ד.
77 נוסח ברכת קידוש לבנה (סנהדרין להצ"צ קי, ב.
78 משפטים כד, ז. שבת פח, א.
79 שמות ג, יב.
80 בחוקותי כו, ג.
81 מיכה ז, טו.
82 רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א. שער האמונה פנ"ו ואילך. סהמ"צ להצ"צ קי, ב.

בס"ד. אור ליום ג', ג' סיון, ה'תשל"ט

(הנחה בלתי מוגה)

בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני ויסעו מרפידים גו'.¹ וידוע דיוק רבותינו נשיאינו בזה² (כמשנ"ת גם במאמר דמוצאי ש"ק ר"ח סיון³), שכאן נקרא ר"ח בשם ביום הזה, ולא בשמו הפשוט: ראש חודש, בדוגמת מ"ש⁴ ובראשי חדשיכם. וכן צריך להבין מ"ש באו מדבר סיני ואח"כ ויסעו מרפידים, דלכאורה, הרי הסדר הי' שתחילה נסעו מרפידים ואח"כ באו מדבר סיני. וכן ישנו הדיוק העיקרי בנוגע למ"ש בהמשך הכתובים, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי הוי' אלקיך⁵, ועד לסיום עשה"ד, שבכללות הרי הם לכאורה דברים וענינים פשוטים⁶. ועד שאפילו הדיבור הראשון שיש בו פרטים נפלאים ורמים, כמובן גם מפרטי הענינים שבמצות אחדות הוי' והאמנת אלקות שנתבארו בדרושי חסידות על ענין ופסוק זה⁷, הנה ע"פ פשוטו של מקרא [שאינן מקרא יוצא מידי פשוט⁸, ואדרבה, התחלת הלימוד (כפסק השו"ע⁹) היא מהלימוד ע"ד הפשט], הרי זה ענין המובן בפשטות, דכיון שהוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, לכן אנכי הוי' אלקיך, כי מצד הענין דהכרת טובה, ועד לטובה הכי גדולה דהוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, הרי זה דבר פשוט שבגלל זה הוא מקיים את כל המצוות, כפי שהם במקומם, וכפי שהם נכללים בעשרת הדברות [שכוללים כל תרי"ג מצוות עם כל סניפיהם¹⁰, עד לכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש¹¹, כמ"ש¹² מזה ומזה הם כתובים, כמבואר בארוכה בירושלמי¹³ ובמדרשי חז"ל בכלל¹⁴], וכפי שנכללים בשתי דברות ראשונות, כמבואר בתניא¹⁵

1 יתרו יט, א"ב.
2 ד"ה בחודש השלישי בתו"א יתרו טו, סע"ג ואילך.
3 ד"ה ויאמר לו יהונתן פ"ב ואילך (לעיל ע' 4 ואילך).
4 בהעלותך י, י. פינחס כח, יא.
5 יתרו כ, א ואילך.
6 ראה גם לקו"ת במדבר יב, ג.
7 ראה — לדוגמא — סהמ"צ להצ"צ ג. מצות האמנת אלקות בתחלתה (מד, ב).
8 שבת סג, א. ועוד.
9 ראה הל' ת"ת לאדה"ז רפ"א.
10 ראה פרש"י משפטים כד, יב.
11 ראה שמו"ר רפמ"ז. לקו"ש חיי"ט ע' 252. וש"נ.
12 תשא לב, טו.
13 שקלים פ"ו סוף ה"א.
14 ראה מדרז"ל שנסמנו בלקו"ת שם טו, ג.
15 ריש פ"כ.